

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ 4.

1918

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ,"

1921

λεγόμενα σήμερον Μισιριώτικα κουκιά τὰ τόσον ἀφθόνως καὶ σήμερον εἰσαγόμενα εἰς Κρήτην ἐξ Αἰγύπτου. Ἐκατοντάδες ἀπλῶν κυαθίσκων συνελέγησαν καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς σκαφῆς. Ἐκ τῶν δύο δωματίων προέρχονται καὶ τὰ ἐν τῇ εἰκόνι 20 πῆλινα ἀγγεῖα, ἦτοι τὰ τρία ἐκ τῆς δωρεᾶς Ἀνερράφη, οἱ δύο μεγάλοι ἀμφορεῖς καὶ τὰ τρία ἄλλα μικρότερα. Εὐρέθη καὶ σκεῦος πῆλινον ἔχον σχῆμα ὀπωροδόχης. Εἶναι πάντα τροχίλατα κατεσκευασμένα ἐκ πηλοῦ κιτρινωποῦ καλῶς καθαρισμένου καὶ καλῶς ὀπτημένου, φέρουσι δὲ καστανόχρουν διακόσμησιν μετὰ πολλῆς φυσικότητος καὶ οὐχὶ ἐσηματοποιημένην. Τὰ ἐπὶ τεσσάρων εἰκονιζόμενα φυτὰ (ἀριθ. 1, 2, 4, 6) πιστεύω ὅτι εἶναι τὰ λεγόμενα σήμερον ἐν Κρήτῃ *μαχαιρίδες* (*Eri-anthus Ravenna*), τὰ τόσον ἀφθονα φυόμενα κατὰ τοὺς ἑαρινοὺς μῆνας ἐντὸς τῶν ἑσπαρμένων ἀγρῶν ἀποδίδοντα καὶ ὠραῖον ἐρυθρὸν ἄνθος. Ἐκ τοῦ σχήματος τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς διακοσμῆσεως τῶν ἀγγείων τούτων καὶ ἐκ τῶν λαμπτήρων καὶ τοῦ ρυθμοῦ τῶν κτισμάτων ἐξάγομεν ὅτι ταῦτα ἀνήκουσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὑστερομινωικὴν Α' ἐποχὴν.

Ὁ μόνος ἀσφαλῆς τρόπος τῆς ἐπὶ πλείονα χρόνον διατηρήσεως τῶν ἀνακτόρων θὰ ἦτο ἡ στέγασις τῶν σημαντικωτέρων τοῦλάχιστον διαμερισμάτων, ὡς ἐγένετο ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ κ. Evans εἰς τινὰ σημεῖα τοῦ ἀνακτόρου Κνωσοῦ, ἀλλ' εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις τῆς μεγάλης ἑλλείψεως τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται σχεδὸν ἀνέφικτον.

Μεραμπέλλον, Ἱεράπετρος, Σητεία, Πετράς.

Κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου μετέβην εἰς τὰς ἐπαρχίας Μεραμπέλλον, Ἱεράπετρον καὶ Σητείαν. Παραλαβὸν ἐξ Ἡρακλείου τεχνίτην τοῦ Μουσείου ἦλθον εἰς Πύργον, ὅπου τοῦ ἀνεθίκα τὴν διαλογὴν καὶ μεταφορὰν ὄλων τῶν ὀστράκων τοῦ πρωτομινωικοῦ τάφου, δι' ὧν κατωρθώθη κατόπιν ἐν τῷ Μουσείῳ ἡ συμπλήρωσις τινων ἐκ τῶν σημαντικῶν ἀγγείων αὐτοῦ.

Εἰς Ἱεράπετρον διήλθον τὴν κατασκευαζομένην ἀμαξιτὴν ὁδὸν ἀπὸ Παχείας Ἄμμου εἰς τὴν κωμόπολιν, ἵνα παρατηρήσω μὴ τυχὸν κατὰ τὰς γενομένας ἐκχωματώσεις ἀνεφάνη τι, ἀλλ' ἡ ἐργασία ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδὲν παρουσιάσθη.

Μετὰ ταῦτα ἦλθον εἰς Λιμένα Σητείας, ὅπου εἶχον εἰδοποιηθῆ ὅτι ἐν τῷ Εἰρηνοδικεῖῳ εἶχον κατατεθῆ ἀρχαῖα ἀγγεῖα. Πράγματι εὗρον ἐκεῖ 24 πῆλινα ἀγγεῖα καὶ σκεῦη ρωμαϊκῶν χρόνων,

ἦτοι πινάκια, οἰνοχόας, λύχνους, κύπελλα, ὧν τὰ μὲν 18 εἶχε καταθέσει ὁ ἐργάτης Μιχαὴλ Κουνελάκις, τὰ δὲ ἄλλα εἶχε κατάσει ὁ εἰρηνοδικῆς Σητείας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ιδιοκτῆτου τοῦ ἀγροῦ Σαλῆ Δερμιτζάκι. Πάντα προέρχονται ἐκ τῆς θέσεως «Κεφάλι» τοῦ χωρίου Πετρά, καὶ εὐρέθησαν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ εἰρημένου Δερμιτζάκι ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ἐργατῶν του ὡς ἐξηκριβώσα μεταβάς ἐπὶ τόπου, οἱ ἐργάται κατέστρεψαν κατὰ τὴν σκαφὴν καὶ ἄλλα πολλά, ὧν ἐφαίνοντο τὰ θραύσματα ἐν τῷ ἀγρῷ. Τὰ ἀγγεῖα εἶναι κοινὰ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδιακόσμητα ρωμαϊκῶν χρόνων ἄξιοι λόγου διὰ τὸ σχῆμά των εἶναι τρεῖς λύχνοι, ὧν ὁ εἰς δίμυξος, ἄλλος τρίμυξος καὶ ὁ τρίτος δεκάμυξος ἄλλος λύχνος εἶναι προφανῶς πρωτομινωϊκὸς ἢ μεσομινωϊκός, διότι εἶναι γνωστὸν ἐκ μικρᾶς σκαφῆς καὶ ἐρεῦνης ἣν ἐνήργησεν εἰς Πετράν ἢ ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικὴ Σχολὴ κατὰ τὸ 1901¹ ὅτι ὑπῆρχεν ἐνταῦθα μινωϊκὸς συνοικισμός, οὗ φαίνονται πολλά λείψανα, τεῖχη καὶ ὄστρακα.

Ἐκ τῆς εὐρέσεως τῶν ρωμαϊκῶν ἀγγείων τεκμαιρόμεθα νῦν ὅτι εἰς Πετράν ὑπῆρχε καὶ ρωμαϊκὸς συνοικισμός, ἄθλον ὅμως ἂν ἦτο ἡ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα τιθεμένη Ἡτεία (ἢ Σηταῖα) ἢ ἄλλη τις.

Ἐκ Σητείας ἦλθον εἰς Παχεῖαν Ἄμμον, ὅπου ἐπεθεώρησα τὰς ἀνασκαφὰς Γουρνιῶν καὶ Βασιλικῆς, ἃς φυλάττει καὶ καθαρίζει ὁ ἐκεῖ φύλαξ.

Διελθὼν διὰ τῶν ἀνασκαφῶν Δρήρου καὶ Μαλιῶν ἐπανήλθον εἰς Ἡράκλειον.

Τύλισος, Ἀξός, Ρέθυμνον, Ἐλεύθερα, Χανία.

Προκειμένου νὰ μεταβῶ εἰς Ρέθυμνον καὶ Χανία κατὰ τὸν Ὀκτώβριον πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν Μουσείων καὶ ἐκτέλεσιν παραγγελιῶν τοῦ Σ. Ὑπουργείου ἦλθον πρῶτον εἰς Τύλισον, ὅπου ἐπεθεώρησα τὴν ἐκεῖ ἀνασκαφὴν καὶ καθώρισα τὰ ὄρια τοῦ περιβόλου αὐτῆς, ὧν οἱ περίοικοι ἔχουσι τὴν τάσιν κατὰ μικρὸν νὰ σφετερίζονται, ἔλαβον δὲ τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὸν καθαρισμὸν αὐτῆς, τὴν συμπλήρωσιν τῆς δειδροφυτεύσεως καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ ἐκεῖ φυλακείου.

Ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς Ἀξόν, ὅπου πρὸ 19 ἐτῶν ἡ ἰταλικὴ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ εἶχεν ἐκτελέσει ἀνασκαφὰς καὶ εἶχεν ἀποκαλύψει τὰ ὀλίγα σωζόμενα ἴχνη ναοῦ Ἀφροδίτης ἑλληνικῶν ἀρ-

¹ British School Annual VIII (1901-1902) σελ. 282-285 εἰκ. 1-5. Ὁ λύχνος εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν εἰκονιζόμενον αὐτόθι ἐν εἰκόνι 4.